כיתה י' | תנ"ך | שיעור 10 מתוך 13 | 45 דק' | בראשית מז, א-לא

ממלכתי: סיפורי יוסף ואחיו (בראשית לח-נ) נלמדים בחטיבה העליונה בלימודי התנ"ך (קריאה צמודה, ניתוח ספרותי ודיון ערכי); יש לבדוק מול תכנית הבגרות העדכנית ובחירת בית הספר. חמ"ד: לימוד חומש עם פרשנים (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו ומדרש); הפרשנות מסומנת כפרשנות. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.

יעקב לפני פרעה וכלכלת הרעב: "מעט ורעים היו ימי שני חיי"

🎯 מטרות השיעור

- התלמידים יתארו את מפגש יעקב ופרעה, את מדיניות יוסף בשנות הרעב ואת שבועת הקבורה (מז, א-לא)
- התלמידים ינתחו את דברי יעקב "מְעַט וְרָעִים" (מז, ט) ואת המהלך הכלכלי של יוסף (מז, יג-כו), בעזרת רש"י, רמב"ן וספורנו
- התלמידים ידונו בשאלה מוסרית: האם מדיניות יוסף הייתה הצלה או שעבוד?

❓ השאלה הגדולה של השיעור

יוסף הציל את מצרים מרעב, אבל הפך את כולם ל"עֲבָדִים לְפַרְעֹה". האם זו הצלה או ניצול?

המצרים אומרים "הֶחֱיִתָנוּ, נִמְצָא־חֵן בְּעֵינֵי אֲדֹנִי" (כה), ובאותו פסוק מקבלים: "וְהָיִינוּ עֲבָדִים לְפַרְעֹה".

🧪 פתיחה

מציגים על הלוח: "בזמן משבר, מותר לממשלה לקחת לעצמה סמכויות שאין לה בזמן רגיל?" הצבעה מהירה: כן / לא / תלוי. אחרי שתי דקות של נימוקים: היום נבדוק מה עשה יוסף, האיש החזק במצרים, בשנות הרעב.

📖 הסבר למורה

המשפחה ופרעה (א-יב). יוסף מציג חמישה מאחיו, והם אומרים לפרעה "לָגוּר בָּאָרֶץ בָּאנוּ" (ד): גרים, לא מתיישבים לצמיתות. פרעה נותן להם את "אֶרֶץ רַעְמְסֵס". יעקב מברך את פרעה פעמיים (ז, י), כלומר הזקן העברי מברך את המלך.

"מְעַט וְרָעִים" (ט). לשאלה "כַּמָּה יְמֵי שְׁנֵי חַיֶּיךָ" עונה יעקב בעצב. רש"י על "שְׁנֵי מְגוּרַי": "כָּל יָמַי הָיִיתִי גֵּר בָּאָרֶץ". רמב"ן תוהה: "מָה מוּסָר הוּא שֶׁיִּתְאוֹנֵן אֶל הַמֶּלֶךְ", ומסביר שיעקב נראה זקן מאוד ופרעה התפלא, ולכן יעקב משיב שימיו מעטים לעומת ימי אבותיו. ספורנו: ימי צרה אינם נחשבים כימי חיים.

הכלכלה (יג-כו). בשלבים: קודם כסף (יד), אחר כך מקנה (יז), ולבסוף אדמה וגוף: "קְנֵה־אֹתָנוּ וְאֶת־אַדְמָתֵנוּ, בַּלָּחֶם" (יט). יוסף מחזיר זרע ומטיל מס של חמישית (כד, כו), ואדמת הכהנים פטורה (כב). רש"י על "הֶעֱבִיר אֹתוֹ, לָעָרִים" (כא): כוונת יוסף הייתה "לְהָסִיר חֶרְפָּה מֵעַל אָחָיו, שֶׁלֹּא יִהְיוּ קוֹרִין אוֹתָם גּוֹלִים". ספורנו מדגיש שיוסף פעל בגלוי ו"שֶׁאֵינוֹ מֵקִים מֶכֶס חָדָשׁ דֶּרֶךְ גָּזֵל". קריאה שלנו (פרפרזה): קוראים מודרניים רבים רואים כאן ריכוז כוח מסוכן; כדאי לזכור שיש כאן אירוניה: מאוחר יותר בני ישראל עצמם יהיו עבדים לפרעה (שמות א).

הניגוד (כז) והשבועה (כח-לא). "וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם... וַיֵּאָחֲזוּ בָהּ, וַיִּפְרוּ וַיִּרְבּוּ" (כז): המצרים מאבדים אדמה, ובני ישראל נאחזים בה. ובכל זאת יעקב מבקש "אַל־נָא תִקְבְּרֵנִי בְּמִצְרָיִם" (כט) ומשביע את יוסף. רמב"ן: יעקב לא חשד ביוסף; השבועה נועדה "לְחַזֵּק הָעִנְיָן בְּעֵינֵי פַּרְעֹה".

📜 הפסוקים (מכון ממרא, נוסח מנוקד)

בראשית פרק מז, פסוקים א-לא

(א) וַיָּבֹא יוֹסֵף, וַיַּגֶּד לְפַרְעֹה, וַיֹּאמֶר אָבִי וְאַחַי וְצֹאנָם וּבְקָרָם וְכָל־אֲשֶׁר לָהֶם, בָּאוּ מֵאֶרֶץ כְּנָעַן; וְהִנָּם, בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן.

(ב) וּמִקְצֵה אֶחָיו, לָקַח חֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים; וַיַּצִּגֵם, לִפְנֵי פַּרְעֹה.

(ג) וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל־אֶחָיו, מַה־מַּעֲשֵׂיכֶם; וַיֹּאמְרוּ אֶל־פַּרְעֹה, רֹעֵה צֹאן עֲבָדֶיךָ – גַּם־אֲנַחְנוּ, גַּם־אֲבוֹתֵינוּ.

(ד) וַיֹּאמְרוּ אֶל־פַּרְעֹה, לָגוּר בָּאָרֶץ בָּאנוּ, כִּי־אֵין מִרְעֶה לַצֹּאן אֲשֶׁר לַעֲבָדֶיךָ, כִּי־כָבֵד הָרָעָב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן; וְעַתָּה יֵשְׁבוּ־נָא עֲבָדֶיךָ, בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן.

(ה) וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה, אֶל־יוֹסֵף לֵאמֹר: אָבִיךָ וְאַחֶיךָ, בָּאוּ אֵלֶיךָ.

(ו) אֶרֶץ מִצְרַיִם, לְפָנֶיךָ הִוא – בְּמֵיטַב הָאָרֶץ, הוֹשֵׁב אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אַחֶיךָ: יֵשְׁבוּ, בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן – וְאִם־יָדַעְתָּ וְיֶשׁ־בָּם אַנְשֵׁי־חַיִל, וְשַׂמְתָּם שָׂרֵי מִקְנֶה עַל־אֲשֶׁר־לִי.

(ז) וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת־יַעֲקֹב אָבִיו, וַיַּעֲמִדֵהוּ לִפְנֵי פַּרְעֹה; וַיְבָרֶךְ יַעֲקֹב, אֶת־פַּרְעֹה.

(ח) וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה, אֶל־יַעֲקֹב: כַּמָּה, יְמֵי שְׁנֵי חַיֶּיךָ.

(ט) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב, אֶל־פַּרְעֹה, יְמֵי שְׁנֵי מְגוּרַי, שְׁלֹשִׁים וּמְאַת שָׁנָה: מְעַט וְרָעִים, הָיוּ יְמֵי שְׁנֵי חַיַּי, וְלֹא הִשִּׂיגוּ אֶת־יְמֵי שְׁנֵי חַיֵּי אֲבֹתַי, בִּימֵי מְגוּרֵיהֶם.

(י) וַיְבָרֶךְ יַעֲקֹב, אֶת־פַּרְעֹה; וַיֵּצֵא, מִלִּפְנֵי פַּרְעֹה.

(יא) וַיּוֹשֶׁב יוֹסֵף, אֶת־אָבִיו וְאֶת־אֶחָיו, וַיִּתֶּן לָהֶם אֲחֻזָּה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, בְּמֵיטַב הָאָרֶץ בְּאֶרֶץ רַעְמְסֵס – כַּאֲשֶׁר, צִוָּה פַּרְעֹה.

(יב) וַיְכַלְכֵּל יוֹסֵף אֶת־אָבִיו וְאֶת־אֶחָיו, וְאֵת כָּל־בֵּית אָבִיו – לֶחֶם, לְפִי הַטָּף.

(יג) וְלֶחֶם אֵין בְּכָל־הָאָרֶץ, כִּי־כָבֵד הָרָעָב מְאֹד; וַתֵּלַהּ אֶרֶץ מִצְרַיִם, וְאֶרֶץ כְּנָעַן, מִפְּנֵי, הָרָעָב.

(יד) וַיְלַקֵּט יוֹסֵף, אֶת־כָּל־הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בְאֶרֶץ־מִצְרַיִם וּבְאֶרֶץ כְּנַעַן, בַּשֶּׁבֶר, אֲשֶׁר־הֵם שֹׁבְרִים; וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת־הַכֶּסֶף, בֵּיתָה פַּרְעֹה.

(טו) וַיִּתֹּם הַכֶּסֶף, מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּמֵאֶרֶץ כְּנַעַן, וַיָּבֹאוּ כָל־מִצְרַיִם אֶל־יוֹסֵף לֵאמֹר הָבָה־לָנוּ לֶחֶם, וְלָמָּה נָמוּת נֶגְדֶּךָ: כִּי אָפֵס, כָּסֶף.

(טז) וַיֹּאמֶר יוֹסֵף הָבוּ מִקְנֵיכֶם, וְאֶתְּנָה לָכֶם בְּמִקְנֵיכֶם – אִם־אָפֵס, כָּסֶף.

(יז) וַיָּבִיאוּ אֶת־מִקְנֵיהֶם, אֶל־יוֹסֵף, וַיִּתֵּן לָהֶם יוֹסֵף לֶחֶם בַּסּוּסִים וּבְמִקְנֵה הַצֹּאן וּבְמִקְנֵה הַבָּקָר, וּבַחֲמֹרִים; וַיְנַהֲלֵם בַּלֶּחֶם בְּכָל־מִקְנֵהֶם, בַּשָּׁנָה הַהִוא.

(יח) וַתִּתֹּם, הַשָּׁנָה הַהִוא, וַיָּבֹאוּ אֵלָיו בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא־נְכַחֵד מֵאֲדֹנִי, כִּי אִם־תַּם הַכֶּסֶף וּמִקְנֵה הַבְּהֵמָה אֶל־אֲדֹנִי: לֹא נִשְׁאַר לִפְנֵי אֲדֹנִי, בִּלְתִּי אִם־גְּוִיָּתֵנוּ וְאַדְמָתֵנוּ.

(יט) לָמָּה נָמוּת לְעֵינֶיךָ, גַּם־אֲנַחְנוּ גַּם אַדְמָתֵנוּ – קְנֵה־אֹתָנוּ וְאֶת־אַדְמָתֵנוּ, בַּלָּחֶם; וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְאַדְמָתֵנוּ, עֲבָדִים לְפַרְעֹה, וְתֵן־זֶרַע וְנִחְיֶה וְלֹא נָמוּת, וְהָאֲדָמָה לֹא תֵשָׁם.

(כ) וַיִּקֶן יוֹסֵף אֶת־כָּל־אַדְמַת מִצְרַיִם, לְפַרְעֹה, כִּי־מָכְרוּ מִצְרַיִם אִישׁ שָׂדֵהוּ, כִּי־חָזַק עֲלֵהֶם הָרָעָב; וַתְּהִי הָאָרֶץ, לְפַרְעֹה.

(כא) וְאֶת־הָעָם – הֶעֱבִיר אֹתוֹ, לָעָרִים: מִקְצֵה גְבוּל־מִצְרַיִם, וְעַד־קָצֵהוּ.

(כב) רַק אַדְמַת הַכֹּהֲנִים, לֹא קָנָה: כִּי חֹק לַכֹּהֲנִים מֵאֵת פַּרְעֹה, וְאָכְלוּ אֶת־חֻקָּם אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם פַּרְעֹה – עַל־כֵּן, לֹא מָכְרוּ אֶת־אַדְמָתָם.

(כג) וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־הָעָם, הֵן קָנִיתִי אֶתְכֶם הַיּוֹם וְאֶת־אַדְמַתְכֶם לְפַרְעֹה; הֵא־לָכֶם זֶרַע, וּזְרַעְתֶּם אֶת־הָאֲדָמָה.

(כד) וְהָיָה, בַּתְּבוּאֹת, וּנְתַתֶּם חֲמִישִׁית, לְפַרְעֹה; וְאַרְבַּע הַיָּדֹת יִהְיֶה לָכֶם לְזֶרַע הַשָּׂדֶה וּלְאָכְלְכֶם, וְלַאֲשֶׁר בְּבָתֵּיכֶם – וְלֶאֱכֹל לְטַפְּכֶם.

(כה) וַיֹּאמְרוּ, הֶחֱיִתָנוּ; נִמְצָא־חֵן בְּעֵינֵי אֲדֹנִי, וְהָיינוּ עֲבָדִים לְפַרְעֹה.

(כו) וַיָּשֶׂם אֹתָהּ יוֹסֵף לְחֹק עַד־הַיּוֹם הַזֶּה עַל־אַדְמַת מִצְרַיִם, לְפַרְעֹה – לַחֹמֶשׁ: רַק אַדְמַת הַכֹּהֲנִים, לְבַדָּם – לֹא הָיְתָה, לְפַרְעֹה.

(כז) וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן; וַיֵּאָחֲזוּ בָהּ, וַיִּפְרוּ וַיִּרְבּוּ מְאֹד.

(כח) וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה; וַיְהִי יְמֵי־יַעֲקֹב, שְׁנֵי חַיָּיו – שֶׁבַע שָׁנִים, וְאַרְבָּעִים וּמְאַת שָׁנָה.

(כט) וַיִּקְרְבוּ יְמֵי־יִשְׂרָאֵל, לָמוּת, וַיִּקְרָא לִבְנוֹ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ אִם־נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ, שִׂים־נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי; וְעָשִׂיתָ עִמָּדִי חֶסֶד וֶאֱמֶת, אַל־נָא תִקְבְּרֵנִי בְּמִצְרָיִם.

(ל) וְשָׁכַבְתִּי, עִם־אֲבֹתַי, וּנְשָׂאתַנִי מִמִּצְרַיִם, וּקְבַרְתַּנִי בִּקְבֻרָתָם; וַיֹּאמַר, אָנֹכִי אֶעֱשֶׂה כִּדְבָרֶךָ.

(לא) וַיֹּאמֶר, הִשָּׁבְעָה לִי – וַיִּשָּׁבַע לוֹ; וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל, עַל־רֹאשׁ הַמִּטָּה.

שם ה' מובא בכתיב ה'. הפסוקים המלאים בקישורים למטה.

⚖️ כתוב / מפרשים

בצד אחד מה שכתוב בפסוק, ובצד השני פירוש. הפירוש הוא דרך אחת להבין, לא חלק מהפסוק.

📜 **כתוב:** "מְעַט וְרָעִים, הָיוּ יְמֵי שְׁנֵי חַיַּי" (בראשית מז, ט)

💭 **מפרשים:** רמב"ן: "לֹא יָדַעְתִּי טַעַם הַזָּקֵן אָבִינוּ, מָה מוּסָר הוּא שֶׁיִּתְאוֹנֵן אֶל הַמֶּלֶךְ", ומיישב: יעקב נראה זקן מאוד, "וּפַרְעֹה תָּמַהּ עַל זִקְנוּתוֹ". ספורנו: "בְּרֹב טִרְדַּת מְזוֹנוֹת וְדַאֲגוֹת הַקּוֹרוֹת".

📜 **כתוב:** "וְאֶת־הָעָם – הֶעֱבִיר אֹתוֹ, לֶעָרִים" (בראשית מז, כא)

💭 **מפרשים:** רש"י: "לְהוֹדִיעֲךָ שִׂבְחוֹ שֶׁל יוֹסֵף שֶׁנִּתְכַּוֵּן לְהָסִיר חֶרְפָּה מֵעַל אֶחָיו". ספורנו על פסוק כו: יוסף הראה להם "שֶׁהַדִּין כָּךְ", ולא הטיל מס "דֶּרֶךְ גָּזֵל".

👩‍🏫 מהלך השיעור (45 דקות)

חומרים: תנ"ך (או דף הפסוקים מהעמוד הזה), מצגת, דף עבודה, לוח

1. פתיחה: סמכויות בזמן משבר, הצבעה (4 דקות)
2. קריאה: א-יב, המשפחה לפני פרעה; כתוב/מפרשים "מְעַט וְרָעִים" (10 דקות)
3. יג-כו: ארבעה שלבים בכלכלת הרעב, טבלה בזוגות (12 דקות)
4. דיון מובנה: הצלה או שעבוד? עם רש"י וספורנו (9 דקות)
5. כז-לא: "וַיֵּאָחֲזוּ בָהּ" והשבועה (5 דקות)
6. כרטיס יציאה (5 דקות)

💬 שאלות לדיון

הבנה (מה כתוב?)

1. מה ביקשו האחים מפרעה, ומה קיבלו (מז, ג-ו, יא)?
2. מה מסרו המצרים ליוסף בכל שלב בשנות הרעב (מז, יד-כ)?

פרשנות (מה זה אומר?)

1. למה, לפי רמב"ן, יעקב מתאונן לפני פרעה? מה דעתכם על התשובה שלו?
2. איך רש"י וספורנו מצדיקים את מעשי יוסף? האם הם משכנעים אתכם?

הערכה (מה דעתי?)

1. האם יוסף היה צריך לחלק אוכל בחינם? מה היו המחירים של כל אפשרות?
2. מה המשמעות של הניגוד בין המצרים שמאבדים אדמה לבין "וַיֵּאָחֲזוּ בָהּ"?

🏁 סיכום השיעור

יעקב, בן מאה ושלושים, מתאר את חייו כ"מגורים", כגר. יוסף מציל את מצרים, אבל בדרך מעביר את האדמה ואת האנשים לפרעה. המשפחה נאחזת בגושן ומשגשגת, ויעקב כבר מבקש להיקבר בארץ, כי מצרים אינה הבית.

🎟️ כרטיס יציאה (2 דקות)

בסוף השיעור כל תלמיד משלים על פתק: "האם מדיניות יוסף הייתה הוגנת? משפט אחד ונימוק אחד מהפסוקים."

🧭 התאמה לפי זרם

השיעור מתאים לשני הזרמים. ההבדל בדגשים:

ממלכתי

- דיון ביקורתי פתוח: כלכלת הרעב של יוסף, כוח, צדק חברתי ושעבוד; קריאה מנקודות מבט שונות.
- קריאה ספרותית: הניגוד בין "עֲבָדִים לְפַרְעֹה" לבין "וַיֵּאָחֲזוּ בָהּ, וַיִּפְרוּ וַיִּרְבּוּ", והאירוניה מול שמות א.
- דמות יעקב לפני פרעה: גרות, זקנה ומבט אחורה על החיים.
- קשר לאזרחות: סמכויות שלטון בזמן חירום (ברמה כללית).

ממלכתי-דתי (חמ"ד)

- רש"י (מז, כא): "לְהָסִיר חֶרְפָּה מֵעַל אֶחָיו": יוסף דואג לכבוד משפחתו.
- ספורנו (מז, כו): חוק ולא "דרך גזל"; יושרה בשלטון.
- רמב"ן וספורנו על "מְעַט וְרָעִים": איך מעריכים חיים, ומה נחשב "ימי חיים".
- רש"י (מז, לא) "הָפַךְ עַצְמוֹ לְצַד הַשְּׁכִינָה", ורמב"ן על השבועה: קבורה בארץ כחלק מהאמונה בהבטחה.

💡 הערות למורה

בדיון על הכלכלה כדאי להציג שתי עמדות לפחות ולא לקבוע. בכיתות ממלכתיות אפשר לחבר לנושאים מאזרחות; בחמ"ד כדאי להביא את רש"י וספורנו כעמדה שמגינה על יוסף, ולשאול מה הם רואים בפסוקים. למתקשים: דף עם תמיכה.

📝 בדף העבודה

"מְעַט וְרָעִים" לפי רמב"ן וספורנו, טבלת שלבי הרעב, רש"י על פסוק כא, שאלה בסגנון בגרות ומחוון. יש גם גרסה עם תמיכה.

מקורות

- בראשית מז (מכון ממרא)
- רש"י על בראשית מז, ט (ספריא)
- רמב"ן על בראשית מז, ט (ספריא)
- ספורנו על בראשית מז, ט (ספריא)

- רש"י על בראשית מז, כא (ספריא)
- ספורנו על בראשית מז, כו (ספריא)
- רמב"ן על בראשית מז, לא (ספריא)

מחוון למורה

מחוון: יעקב לפני פרעה וכלכלת הרעב: "מעט ורעים היו ימי שני חיי"

1. יד: כסף, קיבלו לחם (שבר). טז-יז: מקנה (סוסים, צאן, בקר, חמורים), קיבלו לחם לשנה. יט-כ: אדמה וגופם, קיבלו לחם ושרידות. כג-כד: זרע לזריעה, תמורת חמישית מהיבול לפרעה.
2. "לָגוּר בָּאָרֶץ בָּאנוּ": הם מציגים את עצמם כגרים זמניים בגלל הרעב ולא כמי שבאו להשתקע; זה מרגיע את פרעה ומבטא שהבית הוא כנען.
3. קושיה: איזה מוסר יש בהתאוננות לפני מלך, ולמה לומר שלא השיג את ימי אבותיו אם אולי עוד ישיג. תשובה: יעקב נראה זקן מאוד ופרעה התפלא, ויעקב מסביר שימיו מעטים יחסית לאבותיו והתלאות הזקינו אותו.
4. רש"י: יוסף רצה "לְהָסִיר ח�ֶרְפָּה מֵעַל אֶחָיו, שֶׁלֹּא יִהְיוּ קוֹרִין אוֹתָם גּוֹלִים": כשכולם עקורים, איש לא יכול לבזות את הזרים.
5. המצרים: "הֶחֱיִתָנוּ... וְהָיִינוּ עֲבָדִים לְפַרְעֹה", חיים אבל משועבדים ובלי אדמה. בני ישראל: "וַיֵּאָחֲזוּ בָהּ, וַיִּפְרוּ וַיִּרְבּוּ מְאֹד", בעלי אחוזה ומשגשגים. הכתוב מבליט את הניגוד ומכין את שמות א.
6. תשובה טובה: שבח: הצלת חיים ("הֶחֱיִתָנוּ", כה), הצעת המצרים עצמם (יט), חוק גלוי (כו; ספורנו), וכוונה טובה (כא; רש"י). ביקורת: ריכוז כל הקרקע והאנשים בידי פרעה, שעבוד שהפך ל"חֹק עַד־הַיּוֹם הַזֶּה". הכרעה מנומקת. ניקוד מוצע: שתי עמדות × 6, פרשן 4, הכרעה 4.

פרשנות מסומנת כפרשנות (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו ופרשנים נוספים מתוך ספריא). נוסח הפסוקים ממכון ממרא; שם ה׳ מובא בכתיב ה׳. ממלכתי: סיפורי יוסף ואחיו (בראשית לח-נ) נלמדים בחטיבה העליונה בלימודי התנ"ך (קריאה צמודה, ניתוח ספרותי ודיון ערכי); יש לבדוק מול תכנית הבגרות העדכנית ובחירת בית הספר. חמ"ד: לימוד חומש עם פרשנים (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו ומדרש); הפרשנות מסומנת כפרשנות. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.